

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Ndob/72/2024
Identifikačné číslo spisu:	7122209860
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Soňa Pekarčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7122209860.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Sone Pekarčíkovej a členiek senátu JUDr. Beaty Miničovej a JUDr. Jaroslavy Fúrovej, v spore žalobcov: 1. Ing. K. B., narodená X.X.XXXX, bytom v K. XXX, 2. V. C., narodený X.X.XXXX, bytom v K., K. XF, zastúpený zákonnou zástupkyňou - žalobkyňou v 1. rade, obaja právne zastúpení: JUDr. Peter Konvičný, advokátska kancelária so sídlom v Košiciach, Rázusova 1, proti žalovanej: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska ul. 71, v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 74Cb/149/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Mestským súdom Košice, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m na prejednanie a rozhodnutie sporu je Mestský súd Bratislava IV.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice prípisom zo dňa 4. decembra 2024 (č. l. 268 spisu) postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava III z dôvodu, že Krajský súd v Košiciach v uznesení zo dňa 7. októbra 2024 č. k. 5Co/187/2023-245, ktorým tento zrušil rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 6. apríla 2023 č. k. 24C/20/2022-170, vytkol Mestskému súdu Košice v predmetnom konaní sp. zn. 24C/20/2022 vadu v podmienke konania spočívajúcu v miestnej nepríslušnosti súdu na prejednanie a rozhodovanie veci.

2. Mestský súd Bratislava III s postúpením sporu nesúhlasil a namietol, že Mestský súd Košice v predmetnom postúpení nereflektoval na platnú právnu úpravu ani záver Krajského súdu v Košiciach v uznesení zo dňa 7. októbra 2024 č. k. 5Co/187/2023-245, a to že po vrátení veci bude úlohou súdu prvej inštancie vec v zrušenom rozsahu bezodkladne postúpiť miestne príslušnému súdu postupom podľa ust. § 43 ods. 1 CSP zohľadniac ust. § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. Mestský súd Bratislava III ďalej uviedol, že na prejednanie daného sporu nie je daná kauzálna príslušnosť Mestského súdu Bratislava III v zmysle ust. § 22 písm. a) CSP, ale na prejednanie sporu je podľa ust. § 12 ods. 2 CSP miestne príslušným súdom Mestský súd Bratislava IV.

3. Z vyššie uvedených dôvodov Mestský súd Bratislava III spis predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu spoločne nadriadenému podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej tiež „CSP“) na rozhodnutie o príslušnosti.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd spoločne nadriadený Mestskému súdu Košice a Mestskému súdu Bratislava III na rozhodnutie o príslušnosti (§ 43 ods. 2 CSP), po preskúmaní okolností sporu o príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením mu sporu Mestským súdom Košice je dôvodný.

5. Podľa § 12 ods. 2 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie v prvej inštancii je pre obvod Mestského súdu Bratislava IV miestne príslušný Mestský súd Bratislava IV.

6. Podľa ustanovenia § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

7. Podľa ustanovenia § 15 ods. 1 CSP, všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

8. Podľa ustanovenia § 17 CSP, všeobecným súdom štátu je súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo.

9. Podľa § 19 písm. b) CSP, popri všeobecnom súde žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody.

10. Podľa § 22 CSP na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave;
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach;
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici;
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre;
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove;
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne;
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave;
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

11. Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.), sídlom Mestského súdu Bratislava IV je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

12. Podľa § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z., od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v obchodnoprávných veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až 29 Civilného sporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III.

13. Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z., od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV.

14. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednávania sporu.

15. Podľa § 41 CSP, súd skúma miestnu príslušnosť iba na námietku žalovaného uplatnenú najneskôr pri prvom procesnom úkone, ktorý mu patrí; výlučnú miestnu príslušnosť skúma aj bez námietky na začiatku konania.

16. Podľa § 43 ods. 2 CSP ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

17. V prejednávanej veci Okresný súd Košice I rozsudkom zo dňa 6. apríla 2023 č. k. 24C/20/2022-170, rozhodol o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali voči žalovanej zaplatať každému zo žalobcov sumy 50.000 eur s 5 % úrokom z omeškania od 3.8.2022 do zaplatať titulom nemajetkovej ujmy v peniazoch spôsobenej pri výkone verejnej moci nesprávnym úradným postupom orgánov verejnej moci. Vo vzťahu k námietke žalovanej ohľadom miestnej príslušnosti súdu prvej inštancie, túto súd pokladal za nedôvodnú a v tejto súvislosti poukázal na ust. § 13 CSP v spojení s ust. 17 CSP, podľa ktorého všeobecným miestne príslušným súdom štátu je súd, v obvode ktorého nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo, ako aj na ust. § 19 písm. b) CSP (osobitná miestna príslušnosť, daná na výber), podľa ktorého je popri všeobecnom súde žalovaného na konanie miestne príslušný aj súd, v obvode ktorého nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody, pričom uzavrel, že obe citované procesné ustanovenia odôvodňujú záver, že Okresný súd Košice I je miestne príslušným súdom. Zdôvodnil, že základným predpokladom na uplatnenie práva na náhradu nemajetkovej ujmy titulom nesprávneho úradného postupu súdu spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote podľa ust. § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. je rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti, ktorým Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že sa porušilo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd SR sídli v obvode Okresného súdu Košice I a ním vydané nálezy založili možnosť pre uplatnenie práva na náhradu škody na súde. Zároveň, následky neoprávneného zásahu, spočívajúce v nemajetkovej ujme, boli pociťované žalobkyňou v 1. rade v mieste, kde sa v rozhodnom čase táto zdržiavala a žila, t. j. v obvode tunajšieho súdu. Okresný súd sa v tomto smere stotožnil aj s argumentáciou žalobcov, že Okresný súd Bratislava III (t. j. súd, ktorý pokladala žalovaná za miestne príslušný) je tým súdom, ktorý sa vo vzťahu k žalobcom opakovane dopustil v tomto konaní posudzovaného protiprávneho konania, preto v kontexte so všetkými okolnosťami tohto prípadu (o. i. aj nedôvera žalobkyne v 1. rade) súd prvej inštancie nepovažoval za vhodné, aby sa nárokom, uplatneným predmetnou žalobou, zaoberal práve tento súd.

17.1. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 7. októbra 2024, č. k. 5Co/187/2023-245, zrušil rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 6. apríla 2023, č. k. 24C/20/2022-170. Uviedol, že žalovaná pri prvom procesnom úkone, ktorý jej patrilo, vzniesla námietku miestnej príslušnosti a súčasne, že touto sa súd prvej inštancie zaoberal, posúdiac túto námietku ako nedôvodnú, pričom uvedené ale nezbavilo práva strany sporu - žalovanej, námietku miestnej príslušnosti uplatniť ako odvolaciu námietku v jej odvolaní. Odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou žalovanej a vzhľadom na zákonnú konštrukciu ako § 17 CSP, tak § 19 písm. b) CSP - pre posúdenie námietky miestnej príslušnosti, posúdil skutočnosť, ktorá predmetný nárok zakladá, teda posúdil skutočnosť, ktorá zakladá nárok na náhradu škody a uzavrel, že záver okresného súdu posudzujúci námietku miestnej príslušnosti tak, že miestne príslušným je Okresný súd Košice I, pokiaľ súd prvej inštancie odvodil miestnu príslušnosť od sídla Ústavného súdu SR, ktorý svojimi náleznami konštatoval, že postupom označených súdov v označenom konaní došlo k porušeniu základného práva žalobcov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a pokiaľ súd prvej inštancie odvodil miestnu príslušnosť od miesta, v ktorom žalobkyňa pociťovala následky protiprávneho zásahu, t. j. v obvode tunajšieho súdu, v ktorom žila a sa zdržiavala, je nesprávny. Rovnako zdôvodnil, že nepovažuje za dôvod neprihliadnutia na žalovanou vznesenú námietku miestnej príslušnosti ani súdom vyslovenú okolnosť, že Okresný súd Bratislava III je tým súdom, ktorý sa vo vzťahu k žalobcom opakovane dopustil v tomto konaní posudzovaného protiprávneho konania. Táto okolnosť nemala vplyv na jediné relevantné kritérium pre posúdenie žalovanou vznesenej námietky miestnej príslušnosti, ktorým je skutočnosť zakladajúca uplatnený nárok

(resp. miesto, v ktorom táto skutočnosť nastala), t. j. v danom prípade Okresný súd Bratislava III.

18. Civilný sporový poriadok rozlišuje všeobecnú a osobitnú miestnu príslušnosť súdu, pričom osobitná miestna príslušnosť je buď alternatívna (§ 19 CSP), alebo výlučná (§ 20 CSP). Výlučná miestna príslušnosť má prednostný charakter, keďže v ustanovení § 20 CSP sa zavádza úprava, ktorá sa aplikuje namiesto všeobecného súdu žalovaného. To znamená, že ak ide o spory uvedené v § 20 písm. a) až e) CSP, ustanovenia o všeobecnej miestnej príslušnosti (§ 13 až 18 CSP) alebo alternatívnej miestnej príslušnosti (§ 19 CSP) sa neuplatnia. Alternatívna miestna príslušnosť je daná na výber, a teda sudy ustanovené v § 19 CSP môžu byť príslušné popri všeobecnom súde žalovaného, pričom výber medzi všeobecným súdom žalovaného a súdom uvedeným § 19 CSP realizuje žalobca podaním návrhu na vybratý súd. Táto voľba nemôže byť následne žalobcom menená, a to s poukazom na ustanovenie § 36 ods. 2 CSP, podľa ktorého sa príslušnosť určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania (Komentár WK k § 19 CSP, zdroj ASPI).

19. Predmetom konania je uplatnené právo titulom náhrady škody (nemajetkovej ujmy v peniazoch) v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., a preto skutočnosťou zakladajúcou právo na náhradu škody je protiprávny úkon ako jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu. Miesto, kde k tomuto protiprávnemu úkonu došlo (napr. dopravná nehoda, krádež, sprenevera), je určujúce pre určenie miestne príslušného súdu v prípade podľa § 19 písm. b) CSP. Je potrebné zdôrazniť, že pre aplikáciu je irelevantný hmotnoprávny základ žaloby, a aj skutočnosť, že ide o regresný nárok. Rovnako tak je irelevantný aj charakter tvrdenej škody a v konečnom dôsledku aj to, či k tvrdenej škode alebo skutočnosti zakladajúcej právo na ňu skutočne aj došlo. (Komentár WK k § 19 písm. b) CSP, zdroj ASPI).

Podobne, vo vzťahu k § 17 CSP možno konštatovať, že štát má samostatne upravenú všeobecnú príslušnosť. Vhodným príkladom je spor o náhradu škody z nezákonného rozhodnutia súdu (z jeho nesprávneho úradného postupu, pozn. odvolacieho súdu) podľa zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého všeobecným súdom na konanie bude súd, v obvode ktorého bolo nezákonné rozhodnutie vydané (v obvode ktorého došlo k nesprávemu úradnému postupu - k prieťahom, pozn. najvyššieho súdu), hoci ako zodpovedný subjekt vystupuje Slovenská republika zastúpená príslušným ministerstvom (Civilný sporový poriadok, 2. vydanie, 2022, s.157-158; P. Strapáč, zdroj: Beck online).

Ustanovenie § 17 CSP plne kopíruje znenie § 85 ods. 3 OSP a za všeobecný súd štátu určuje súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo. Keďže podľa § 47 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom sú cudzie štáty v zásade vyňaté z právomoci slovenských súdov (s výnimkami uvedenými v § 47 ods. 3 zákona č. 97/1963 Zb.), pôjde tu spravidla o všeobecný súd Slovenskej republiky. Všeobecným súdom štátu ako osobitnej právnickej osoby je súd, v obvode ktorého nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo. Takýmto súdom napríklad v spore o náhradu škody z nezákonného rozhodnutia súdu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. bude súd, v obvode ktorého bolo nezákonné rozhodnutie vydané, hoci ako zodpovedný subjekt vystupuje Slovenská republika zastúpená napríklad Ministerstvom spravodlivosti SR, ktoré môže mať sídlo v obvode iného súdu (zdroj ASPI).

20. Najvyšší súd reflektujúc na vyššie uvedené konštatuje, že v prejednávanej veci je zásadnou skutočnosť, že protiprávny stav - prieťahy v súdnom konaní nenastal až nálezmi ústavného súdu, a na uvedenom nemení nič ani tá okolnosť, že jednou zo zákonných predpokladov nároku uplatneného podľa zák. č. 514/2003 Z. z. je vyslovený nesprávny úradný postup príslušným orgánom. Uvedené obdobie platí vo vzťahu k tvrdenej ujme, ktorá mala žalobkyni v súvislosti s nesprávnym úradným postupom súdov vzniknúť. Tvrdená ujma je iba následkom protiprávneho konania, teda nastupuje až následne, pretože nebyť protiprávneho konania, o ujme by nebolo možné ani uvažovať, potom niet dôvodu na to, aby miesto, v ktorom žalobkyňa v 1. rade pociťovala ujmu z protiprávneho stavu zapríčinených súdmi, predstavovalo skutočnosť zakladajúcu uplatnené právo a na uvedenom nemení nič ani okolnosť, že ujma v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom súdov predstavuje jednu zo zákonných podmienok nároku uplatneného podľa zák. č. 514/2003 Z. z.

21. V prejednávanej veci si žalobcovia nezvolili miestnu príslušnosť danú na výber (§ 19 písm. b) CSP),

pretože z ich žaloby vyplýva pri miestnej príslušnosti výlučne odkaz na § 17 CSP, súčasne ani z ich vyjadrenia k odvolaniu nevyplýva opak. Štát má samostatne upravenú všeobecnú príslušnosť. V spore o náhradu škody z nezákonného rozhodnutia súdu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., je všeobecným súdom na konanie súd, v obvode ktorého bolo nezákonné rozhodnutie vydané. Žalobcovia svoje právo uplatňujú titulom nesprávneho úradného postupu Okresného súdu Bratislava III a výlučne ten je základom pre uplatnené právo.

Mestský súd Košice z dôvodu jeho miestnej nepríslušnosti postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava III. V zmysle ust. § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z., od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV. Preto na jeho prejednanie sporu nie je miestne príslušným Mestský súd Bratislava III (ktorému je daná kauzálna príslušnosť súdu pre obchodnoprávne spory podľa § 22 CSP [tu podľa § 22 písm. a) CSP]) a nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu je dôvodný.

22. Keďže v danom prípade bolo zistené, že sa nejedná o obchodnoprávny spor, je zrejmé, že postup Mestského súdu Košice, ktorým postúpil spor Mestskému súdu Bratislava III, nebol správny. V danom spore je tak na konanie príslušný všeobecný súd žalovaného. Preto za aplikácie § 12 ods. 2 a § 13 CSP v spojení s § 17 CSP, príslušným súdom na konanie v spore je Mestský súd Bratislava IV.

23. Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Mestským súdom Košice je dôvodný, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

24. Rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.